

Відгуки на «Фінські уроки»

Як показує Пасі Салберг у книжці «Фінські уроки», фінські вчителі, подібно до інших професіоналів, керуються відчуттям внутрішньої мотивації, а не сподіванням на премію чи страхом звільнення.

—Даян Равіч, «New York Review of Books»

«Фінські уроки» переконливо доводять, що інвестиції в учителів та викладання — замість тестів і перевірок — можуть принести чудові, навіть надавичайні результати.

—Конні Годдар, «Teacher College Records»

Ця книжка відкриває очі невігласам. Вона прояснює, чому системи шкільної освіти у Швеції (як і в США, Великій Британії...) розвиваються так жалюгідно.

—Свен-Ерік Лідман, «Dagens Nyheter»

Словом, читати обов'язково — щоб почати розуміти, як Фінляндія впродовж кількох останніх десятиліть будувала чи не найуспішнішу у світі систему освіти.

—Кеннет Бернштайн, «Daily Kos»

«Фінські уроки» вбивають 99 % мікробів.

—Найл Мак-Кіннон, «Times Education Supplement»

Історія фінського освітнього успіху, як її розповів Салберг у невеличкому томі, вражає. <...> «Фінські уроки» — важлива книжка, й освітянам потрібно її читати.

—Гаєа Лейнгардт, «Educational Researcher»

Книжка Салберга містить важливі уроки для широкого кола науковців, освітян, політиків і громадськості. Я особливо оцінив, як у ній продемонстровано, що найвищої академічної успішності можна досягти з мінімальною нерівністю, доступністю загальноосвітньої школи для всіх, низьким рівнем передчасного залишення учнями школи і пов'язаною зі школою тривоги, з наданням чималої свободи вчителям. Власне, Фінляндія вчить, що, визначаючи напрям ефективної та сталої освітньої реформи, слід враховувати всі ці аспекти.

—Генрік Заальбах, «Sciences»

Знаю, багато реформаторів і політиків не захочуть читати цю книжку, адже вона заперечуватиме всі «реформи», впроваджувані в нашій країні. Але якщо вони цього не зроблять, усі ми втрачимо цінні можливості. Ні площа, ні кількість навчання Фінляндії не можуть стати виправданням, коли котрийсь штат чи всі США не вживають належних заходів. Якщо ви хочете бачити кращу майбутню перспективу й стратегію всім, хто щиро хоче дати чудову освіту кожній дитині, Візьміть і прочитайте.

—Джон Вілсон, «Education Week»

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Пасі Салберг

Фінські 2.0 уроки

Чого може навчитися світ
з освітніх змін у Фінляндії

Переклад з англійської
А. Р. Шиян

Науковий редактор
Р. Б. Шиян

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

*Ейнарові Фритіофу Салбергу
(1895 – 1977)*

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Передмова до українського видання

Джерело натхнення — у взаємному навчанні

Пригадую знайомство з автором цієї книги, яке припало на період підготовки проєкту «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», що передбачав надання позики Світового банку для підтримки системних змін у загальній середній освіті. Пасі Салберг входив тоді до команди цієї впливової фінансової організації й опіювався розробкою того компонента проєкту, який стосувався професійного розвитку педагогічних працівників, зокрема й керівників шкіл, через мережу післядипломної педагогічної освіти. Це було у Києві 2004 року.

Через політичну кон'юнктуру в Україні на початку поточного десятиліття проєкт не досягнув успіху, хоча згаданий компонент надав певного позитивного імпульсу справі розбудови «професійного капіталу» вчительських спільнот, як це тепер називає автор передмови до оригінального видання «Фінських уроків», колега Салберга по Школі освіти Гарварду Енді Гаргрівз.

Пасі повертається в Україну в той момент, коли у нас з'явився шанс на зміни, пов'язані з «Новою українською школою». Ми беремо до уваги досвід Фінляндії із запровадження нового національного курікулуму, яке розпочалося у вересні минулого року — уже після виходу друком англomовного видання цієї книги. За підтримки Міністерства закордонних справ Фінляндії розпочинається проєкт, серцевиною якого стане якраз розбудова «професійного капіталу». Адже описаний у цій книзі унікальний досвід Фінляндії з підготовки високопрофесійних учителів, їх залучення до професії через інноваційну систему наставництва (індукції), загальна атмосфера довіри до вчителів, яка панує у фінській школі, можуть стати для нас надзвичайно цінними уроками, справжнім джерелом натхнення в нашому прагненні до розбудови школи, у якій пануватиме беззастережний імператив

[Купить книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://biz.ua)

Передмова до видання «Фінські уроки 2.0»

Альтернативний всесвіт

«Фінські уроки» Пасі Салберга було видано саме тоді, коли ця книжка була найпотрібнішою. На той час так званий канон «реформ» освіти переважав і міцнів у Сполучених Штатах та інших країнах.

Президент США Барак Обама і міністр освіти Аріє Дункан з ентузіазмом підтримали «реформу». Їхня програма «Перегони до вершини», запущена 2009 року, містила ключові складники типової реформи: тестування, підзвітність і вибір шкіл. Освіти це застало зненацька, позаяк доти їх підводили до очікування, що Обама покладе край ненавистій програмі «Жодної дитини позаду» Джорджа Буша — молодшого. Але програму нового президента було споруджено просто на хитких підвалинах попередньої стратегії. Замість позбутися тестувань із високими ставками, «Перегони до вершини» лишень додали їм ваги. Тепер за учнівські результати на тестуваннях не тільки будуть підзвітними школярі та школи, а й учителі діставатимуть премії чи звільнення.

Реформа набрала обертів 2010-го. Навесні того року стаття з обкладинки журналу «Newsweek» проголошувала: «Ми мусимо звільнити поганих учителів» — наче школи були переповнені «поганими» вчителями. Восени того року з гучним розголосом вийшов фільм «В очікуванні „Супермена“». Його послання було таким: державні школи провальні, а єдиною надією для дітей, які застрягли в «неуспішних» державних закладах, є втеча в чартерні школи з приватним управлінням. Тодішня голова управління державних шкіл округу Колумбія Мішель Пі створила медіасенсацію своїми жорсткими висловлюваннями щодо шкіл і задоволенням, із яким звільняла вчителів і директорів.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>
Елі й Едити Брод, Фонд родини Волтон і багато інших — вклали мільйони в рух за реформу освіти, заохочуючи тестування з високими ставками.

Передмова до видання «Фінські уроки»

Ще не фініш

У 1960-х роках запуск російського супутника стимулював масове завдання розвивати природничі й математичні інновації в школах США. У 1980-х та 1990-х економічне піднесення Японії та інших азійських тигрів привело до закликів копіювати японські освітні методи: додати шкільній роботі строгості, розширити вплив стандартизованих тестувань, збільшити кількість навчальних годин упродовж навчального року. У минулому десятиріччі стрімкий економічний розвиток Індії та Китаю спонукав комісії та ініціативи у Сполучених Штатах виступати за новітні вчительські вміння XXI століття, жорсткіші вимоги куррикулуму, уніфіковані державні стандарти, ще більше тестувань, зростання конкуренції між учителями та школами й важчу працю для всіх. Проте за останню чверть століття стандарти й результати діяльності американських учителів стабільно знижувалися на тлі міжнародних візріців. Попри це впродовж понад двох десятиліть впровадження освітніх реформ і США, й інші англо-американські держави втілювали Ейнштейнове визначення божевілья: продовжуй робити те саме у сподіванні на інший результат. Сила, тиск, засудження, втручання зверху, ринок, конкуренція, стандартизація, тестування, легші й швидші шляхи до вчителювання, закриття неуспішних шкіл, звільнення неефективних учителів і директорів, нові починання з молодими педагогами та свіжозаснованими школами – ті реформаторські стратегії, що невтішно провалилися протягом двох десятиліть в англосаксонських державах, а тепер їх перевищують і впроваджують ще затятіше й рішучіше.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Критики дедалі більше. Міжнародний радник із питань реформ Майкл Фуллан прогнозує, що програма «Перегони до вершини» президента

Обами з її наміром вивести з кризи 5000 шкіл із найгіршими результатами, послабити обмеження на заснування чартерних шкіл і підвищити якість викладання, оплачуючи педагогічну працю залежно від показників учнівської успішності, завершиться провалом (Fullan, 2010). У цій стратегії, на думку Фуллана, майже не приділено уваги розвитку здатності керівників і вчителів удосконалюватися разом або як єдиній системі. «Перегони» ґрунтуються на хибній теорії, бачим якісний рівень учителів можливо підвищити через конкурентну систему винагород, і супроводжено вкрай невдалою моделлю менеджменту, де кожен керує своєю одиницею, звітує про результати й змагається з колегами, що призводить до міжособисті і роз'єднаності й позбавляє фахівців можливостей і стимулів допомагати одне одному.

Колішня помічниця міністра освіти Даян Равіч теж засуджує «жахливий освітній план» Барака Обами, вважаючи його навіть гіршим за попередній, жорстко висміює «Жодної дитини назад» (Ravitch, 2010a). Програма підтримує чартерні школи, хоча статистичні дані доводять, що вони невзначай перевершують аналогічні державні школи у своєму окрузі чи й не перевершують узагалі, а просто «збирають із поверхні найкращих учнів із бідних громад», лишаючи решту борсатися (Ravitch, 2010b). Водночас оплата за показниками успішності прив'язує вчительські винагороди до результатів жахливо складених тестів сумнівної придатності та «руйнує командну роботу» професіоналів, які натомість «змушені ділитися тим, що знають». Равіч висновок, що реформа є «шкідливою, каральною й цілком байдужою до реальних проблем, з якими стикаються вчителі».

Йонг Жао, провідний американський експерт з освітніх реформ у Китаї та Південно-Східній Азії, зауважує, що Китай – головний економічний суперник Сполучених Штатів – тимчасом децентралізує свій kurikulum, диверсифікує оцінювання та заохочує місцеву автономію й інновації. Жао робить висновок: поки Китай децентралізується, а Сингапур підтримує творче середовище за принципом «навчай менше, вивчай більше», освіта США вперто «прямує до авторитаризму, дозволяючи урядові дискувати, що та як мають вивчати учні й чого мають навчати школи» (Zhao, 2009).

У культурі, політиці й бізнесі – як і в освітніх реформах – чимало англо-американських культур і суспільств набули нездорової одержимості всім більшим, важким, жорсткішим, швидким і сильнішим. Компанії жертвують безмежною кількістю заради нетривалого подорожчання акцій. Інвестори виступають на фондових біржах у пошуку нових і ризикованих спроб збільшити прибутковість; фінансові обвали впливаються в астрономічні суми довічних боргів; фахівці із санації підприємств безпідставно й деструктивно висувають нереалістичні вимоги

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

зростання і так само безвідставно визначають квоти на звільнення працівників — усе це наслідки нетерпливості, зарозумілості, самовпевненості й жадібності, властивих бізнесу найгіршого зразка. Провали, звільнення, конкуренція та закриття — освітні відповідники нежиттєздатних змін у бізнесі. Вони пропонують надмірну, переоцінену, штучно роздуту шкільну реформу, накачану стероїдами.

Навіть у бізнесі такі утопічні стратегії санації та вдосконалення не забезпечують сталого поліпшення. Можна безкарно рознустити компанію, розпродати активи й звільнити працівників, і все це може підвищити короткотермінові доходи акціонерів, однак такі стратегії рідко спрацьовують у тривалій перспективі, і багато компаній, що піддаються фінансовому одуровленню, стають жертвами необачної поведінки своїх керівників. Експерт із менеджменту Манфред Кетс де Вріс пояснює, що чимало так званих фахівців із санації на ділі є лише психічно неспівноваженими нарцисами й соціопатами, схибленими на контролі (Kets De Vries, 2006).

ТРЕТІЙ І ЧЕТВЕРТИЙ ШЛЯХИ ПОПЕРЕДУ

Найгірші вияви стероїдної шкільної реформи було пом'якшено лептими, не такими каральними альтернативами в інших англо-американських контекстах. Тут політичні цілі й завдання покращення — через тестовий контроль — мовної, математичної та природничої баз наві'язують так само наволелгливо й безкомпромісно, проте водночас стримують менш жорстким дискурсом вдосконалення й вищим рівнем професійної підтримки, з поліпшеними матеріалами, розширенням ресурсів і підвищенням рівня фахової підготовки.

Близько десятиріччя тому в Англії, з трохи згодом (і децю по-іншому) в Онтаріо (Канада) й Австралії було поглиблено та обстоєно модель, яка посідає місце поміж і поза цілковитою професійною автономією 1970-х і шкідництвами, скупими, ринково обумовленими й стандартизованими реформами, упроваджуваними на початку 1990-х в Англії, а потім — і в інших регіонах.

Третій шлях освітніх змін, який утілюють ці моделі, пропонує подвійний поворот до ще безсоромніше роздутих реформ:

- чіткий акцент на моральній меті освіти;

- відданість розбудові спроможності.

Більше, ніж пропоновані реформаторами відповідники, що цькували й страшили підкоренням учительський фах. Проте насправді й вони є дуже суверєнними.

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)